

СЭЛЭНГЭ АЙМАГ ДАХЬ ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН АУДИТ

Сэлэнгэ аймгийн Мандал сумын ерөнхий боловсролын 3 дугаар сургуулийн 2022 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлан

Аудитын код: СЭА-2023/129-НА-СТА-ТШЗ

Цахим хуудас: www.selenge@audit.gov.mn Сүхбаатар сум 2023 он	ТАГ-ын дарга, тэргүүлэх аудитор: Ч.Энхтуяа Утас: 70363040 Цахим хаяг: enkhtuyach@audit.gov.mn Аудитын менежер: Б.Батмөнх Утас: 70363036 Цахим хаяг: batmunkhb@audit.gov.mn Ахлах аудитор: Т.Болор Утас: 7036-2442 Цахим хаяг: bolort@audit.gov.mn Аудитыг гүйцэтгэсэн: Эн Ай Ти Эс баланс Аудит ХХК Утас: 99102291 Цахим хаяг: Nitsbalanse@gmail.com
---	--

Энэхүү аудитын тайлантай холбоотой нэмэлт мэдээллийг дээрх хаягаар авна уу.

Агуулга

1. Аудитын дүгнэлт	4-5
2. Аудит хийсэн санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэл	6-13
3. Санхүүгийн тайлангийн тодруулга	13-17
3.1 Байгууллага, түүний үйл ажиллагаа	13
3.2 Байгууллагын гадаад, дотоод орчин	14-15
3.3 Санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлал	15
3.4 Нягтлан бодох бүртгэлийн гол бодлого, толилуулгад гарсан өөрчлөлт	16
3.5 Төсвийн төлөвлөлт, гүйцэтгэл, нэмэлт төсөв	16-17
4. Аудитын тайлан	17-20
4.1 Ерөнхий зүйл	17
4.2 Материаллаг байдал	18
4.3 Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн хэрэгжилт	18
4.4 Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал	18-19
4.5 Завсрын аудитын үр дүн, өмнөх зөвлөмжийн хэрэгжилт	19
4.6 Дараагийн аудитаар анхаарах асуудал	19-20
5. Аудитын илрүүлэлт	21
6. Аудитаар илэрсэн буруу илэрхийллийн нэгтгэл	22-23

Товчилсон үгийн жагсаалт

АДБОУС	Аудитын Дээд Байгууллагын Олон Улсын Стандарт
ЗД	Засаг дарга
МУЕА	Монгол Улсын Ерөнхий аудитор
МУЗГ	Монгол Улсын Засгийн газар
НДШ	Нийгмийн даатгалын шимтгэл
НББ	Нягтлан бодох бүртгэлийн
НБББББ	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын бичиг баримт
НББОУС	Нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандарт
ТЭЗ	Төсвийн ерөнхийлөн захирагч
УСНББОУС	Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандарт
ХХК	Хязгаарлагдмал хариуцлагатай компани

Г МАНДАЛ СУМЫН ЕРӨНХИЙ
БОЛОВСРОЛЫН 3 ДУГААР СУРГУУЛИЙН
ЗАХИРАЛ С.ТУЛГА ТАНАА

СЭЛЭНГЭ АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

II баг, Цагаан эрэг, Сүхбаатар сум,
Сэлэнгэ аймаг, 43081
Утас/Факс: (976)-7036-3040
Цахим шуудан: Selenge@audit.gov.mn
Цахим хуудас: www.audit.mn

2023.02.25 № СГА-2023/129-НА-СТА-ТМЗ
танай _____-ны № _____-т

Өөрчлөлтгүй дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3.1, 8 дугаар зүйлийн 8.1, Төсвийн хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.1-д заасны дагуу Сэлэнгэ аймгийн Мандал сумын ерөнхий боловсролын 3 дугаар сургуулийн 2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн байдал, санхүүгийн үр дүн, цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлт, мөнгөн гүйлгээний тайлан, тодруулгууд болон төсвийн гүйцэтгэлд аудит хийлээ.

Мандал сумын ерөнхий боловсролын 3 дугаар сургуулийн 2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартад нийцүүлэн бүх материаллаг зүйлсийн хувьд үнэн зөв толилуулсан байна.

Дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага аудит хийхдээ Аудитын дээд байгууллагын олон улсын стандарт, түүнд нийцүүлэн Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын баталсан журам, зааврын дагуу гүйцэтгэж, аудит хийгдэх байгууллагаас хараат бус, аудиторын ёс зүйн үүрэг хариуцлагыг биелүүлж ажилласан. Бидний цуглуулсан хангалттай бөгөөд зохистой аудитын нотолгоо нь дүгнэлт өгөх үндэслэл болно.

Асуудлыг онцолсон хэсэг

Мандал сумын ерөнхий боловсролын 3 дугаар сургуулийн 2022 оны үйл ажиллагаанд зарцуулахаар төлөвлөсөн санхүүжилтийг бүрэн төвлөрүүлж, төсвийн гүйцэтгэл 94.3 хувьтай тайлагнагдсан байна.

Цалин хөлс, нэмэгдэл урамшлын зардлыг 78,093.3 мянган төгрөгөөр, нийгмийн даатгалын шимтгэлийн зардлыг 8,700.6 мянган төгрөгөөр, бараа үйлчилгээний бусад зардлыг 19,654.2 мянган төгрөгөөр, үдийн цай хөтөлбөрийн зардлыг 15,232.0 мянган төгрөгөөр тус тус хэмнэснээс голлон шалтгаалж, батлагдсан төсвийг 5.7 хувиар хэмнэсэн байна.

Аудитын гол асуудал

Мандал сумын ерөнхий боловсролын 3 дугаар сургуулийн 2022 оны нийт төсвийн зарцуулалт, ажил гүйлгээний 78.0 хувийг цалин хөлс, нэмэгдэл урамшил,

ажил олгогчоос төлөх нийгмийн даатгалын шимтгэлийн зардал, 9.3 хувийг бусад урсгал шилжүүлэг, 7.4 хувийг бараа үйлчилгээний бусад зардал эзэлж байна.

Бусад асуудлын хэсэг

Аудит, аудиторын хариуцлага, аудитын тайлангийн тухай хэрэглэгчдэд хамаатай бөгөөд санхүүгийн тайланд толилуулаагүй, тодруулаагүй асуудал байхгүй болно.

Санхүүгийн тайланд төсвийн захирагчийн хүлээх үүрэг, хариуцлага

Төсвийн захирагч санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартын дагуу үнэн зөв бэлтгэж толилуулах үүрэгтэй.

Санхүүгийн тайланг залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийлэлгүй бэлтгэхэд шаардлагатай гэж үзсэн дотоод хяналтыг тодорхойлж, хэрэгжүүлэх үүрэг хариуцлага хүлээнэ.

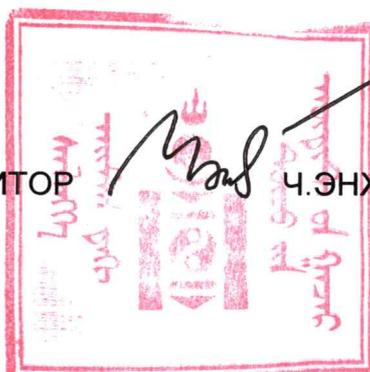
Төрийн аудитын байгууллагын үүрэг, хариуцлага

Төрийн аудитын байгууллага залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийллээс санхүүгийн тайлан бүхэлдээ ангид эсэх талаарх үндэслэлтэй баталгаажуулалт олж авах, дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргах зорилготой.

Үндэслэлтэй баталгаажуулалт нь дээд түвшнийх боловч үнэмлэхүй түвшний баталгаажуулалт биш бөгөөд АДБОУС-ын дагуу хийсэн аудитаар бүх материаллаг буруу илэрхийлэл бүрийг илрүүлнэ гэсэн баталгаа болохгүй юм.

Буруу илэрхийлэл нь залилан эсвэл алдаанаас үүсэж болох бөгөөд дангаараа эсвэл нийлээд уг санхүүгийн тайланд үндэслэн гарах хэрэглэгчдийн эдийн засгийн шийдвэрт нөлөөлөх үндэслэлтэй байвал материаллаг гэж үздэг.

ДАРГА, ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР Ч.ЭНХТУЯА

2. АУДИТ ХИЙСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАН, ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛ

2.1 Аудит хийсэн санхүүгийн байдлын тайлан

				/төгрөгөөр/
Код	Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	
1	ЭРГЭЛТИЙН ХӨРӨНГИЙН ДҮН	95,376,533.87	236,729,731.65	
31	МӨНГӨН ХӨРӨНГӨ		236,729,731.65	
3120	Банкинд байгаа бэлэн мөнгө		132,300,920.60	
31210	Төгрөг		132,300,920.60	
312110	Төрийн сангийн харилцах		132,300,920.60	
33	АВЛАГА	24,000.00		
331	Ажиллагчидтай холбогдсон авлага	24,000.00		
35	БАРАА МАТЕРИАЛ	95,352,533.87	104,428,811.05	
351	Түүхий эд материал	36,458,352.02	43,220,099.20	
3511	Тусгай зориулалттай материал	36,458,352.02	43,220,099.20	
35400	Хангамжийн материал	58,894,181.85	61,208,711.85	
35442	Аж ахуйн материал	1,436,300.00		
35460	Хүнсний материал	3,121,450.00		
35470	Бусад хангамжийн зардал	54,336,431.85	61,208,711.85	
2	ЭРГЭЛТИЙН БУС ХӨРӨНГИЙН ДҮН	1,304,684,031.54	1,418,022,837.99	
39	ҮНДСЭН ХӨРӨНГӨ	1,304,684,031.54	1,418,022,837.99	
39200	Биет хөрөнгө	979,915,281.44	1,093,261,587.89	
39201	Барилга, байгууламж, орон сууц	818,690,789.54	867,950,789.54	
39202	Хуримтлагдсан элэгдэл	(94,297,939.09)	(125,327,812.69)	
39205	Машин тоног төхөөрөмж (компьютер)	165,551,973.84	260,068,312.20	
39206	Хуримтлагдсан элэгдэл	(73,806,158.67)	(71,701,166.14)	
39207	Тавилга, аж ахуйн эд хогшил	96,173,759.03	85,892,315.03	
39208	Хуримтлагдсан элэгдэл	(40,230,586.67)	(37,168,747.19)	
39214	Бусад үндсэн хөрөнгө	56,679,865.32	55,412,967.32	
39215	Хуримтлагдсан элэгдэл	(15,244,268.01)	(16,237,879.53)	
39217	Ном	66,397,846.15	74,372,809.35	
39300	Биет бус хөрөнгө	324,768,750.10	324,761,250.10	
39301	Программ хангамж	1,925,000.00	1,705,000.00	
39302	Хуримтлагдсан элэгдэл	(1,156,249.90)	(943,749.90)	
39303	Бусад биет бус хөрөнгө	324,000,000.00	324,000,000.00	
3	НИЙТ ХӨРӨНГИЙН ДҮН III=I+II	1,400,060,565.41	1,654,752,569.64	
4	НИЙТ ӨР ТӨЛБӨР	24,000.00		
41	БОГИНО ХУГАЦААТ ӨР ТӨЛБӨР	24,000.00		
413	Өглөг	24,000.00		
5	ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН	1,400,036,565.41	1,654,752,569.64	
51	Засгийн газрын хувь оролцоо	1,400,036,565.41	1,654,752,569.64	
51100	Засгийн газрын оруулсан капитал	869,619,679.63	869,619,679.63	
51101	Өмч: - төрийн	869,619,679.63	869,619,679.63	
51200	Хуримтлагдсан үр дүн	(167,523,779.44)	87,192,224.79	
51210	Өмнөх үеийн үр дүн	(167,523,779.44)	(167,523,779.44)	
51220	Тайлант үеийн үр дүн		254,716,004.23	
513	Хөрөнгийн дахин үнэлгээний зөрүү	697,940,665.22	697,940,665.22	

6	ӨР ТӨЛБӨР, ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН VI=IV+V	1,400,060,565.41	1,654,752,569.64
---	--	------------------	------------------

2.2 Аудит хийсэн санхүүгийн үр дүнгийн тайлан

/төгрөгөөр/

Код	Үзүүлэлт	ӨМНӨХ ОН	ТАЙЛАНТ ОН
I	ҮЙН АЖИЛЛАГА ААНЫ ОРЛОГЫН ДҮН (I)	1,616,674,959.71	3,882,978,784.52
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	82,337,131.10	1,526,544,331.79
120	Нийтлэг татварын бус орлого	82,337,131.10	1,526,544,331.79
120004	Төсөв байгууллагын өөрийн орлого		7,285,400.00
120017	Үнэ төлбөргүй хүлээн авсан орлого - Үндсэн хөрөнгө	66,882,534.18	1,410,714,270.74
120018	Үнэ төлбөргүй хүлээн авсан орлого - Бараа материал	15,454,596.92	108,544,661.05
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	1,534,337,828.61	2,356,434,462.73
1310	Үлсын төвлөрсөн төсвөөс	1,457,317,200.00	2,199,582,300.00
131007	Тусгай зориулалтын шилжүүлгээс санхүүжих	1,457,317,200.00	2,199,582,300.00
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	19,807,538.00	9,900,000.00
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгай зориулалтын төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	12,276,638.00	9,900,000.00
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	7,530,900.00	
1320	Орон нутгийн төсвөөс санхүүжих	57,213,090.61	146,952,162.73
132001	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт /орон нутгийн төсөвт байгууллага/	57,213,090.61	146,952,162.73
II	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЗАРДЛЫН ДҮН	1,612,181,261.69	2,228,226,224.88
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	1,612,181,261.69	2,228,226,224.88
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	1,538,306,883.42	2,017,355,824.88
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	1,148,426,699.36	1,540,428,428.06
210101	Үндсэн цалин	711,969,381.31	1,030,209,311.85
210102	Нэмэгдэл	372,440,399.73	420,218,502.21
210104	Урагшуулал	64,016,918.32	90,000,614.00
2102	Ажил олгогчөөс нийгмийн даатгалд төлөх шилжүүлэлт	151,570,392.99	193,294,110.95
210201	Тэтгэврийн даатгал	105,936,926.34	132,639,536.26
210202	Төтөлмөрийн даатгал	11,983,973.29	15,505,538.88
210203	УСМДЭ-ний даатгал	9,249,834.65	12,360,570.92
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	2,220,268.13	2,980,688.18
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	22,179,390.58	29,807,776.71
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	51,343,490.61	60,664,347.88
210301	Төрийн захилгаан	5,200,127.66	9,664,592.78
210302	Түлш, халаалт	43,864,324.95	43,639,936.10
210303	Цэвэр, бохир ус	2,279,038.00	7,359,819.00
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	63,387,324.52	
210401	Хийн хэрэг	8,417,000.00	

210402	Тээвэр, шатахуун	3,206,285.00	
210403	Шуудан, холбоо, интернэгийн төлбөр	2,654,849.60	
210404	Ном, хэвлэл	7,530,900.00	
210405	Хөгжлийг хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	887,000.00	
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	40,691,289.92	
2105	Нормативт зардал	23,486,672.00	
210501	Эд, бэлдмэл, эмнэлгийн хэрэгсэл	625,300.00	
210502	Хэргийн хураамж	20,656,472.00	
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	2,204,900.00	
2106	Эд хөгжил, урсгал засварын зардал	19,917,400.00	40,445,600.00
210601	Барилга, техник, хэрэгсэл	4,000,000.00	
210604	урсгал засвар	15,917,400.00	40,445,600.00
2107	Томилолт, зочны зардал	814,187.00	
210702	Дотоод албан томилолт	814,187.00	
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	5,328,800.00	15,063,300.00
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	3,989,600.00	6,400,000.00
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	1,339,200.00	
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ		8,663,300.00
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	74,031,916.94	167,460,037.99
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал		37,625,165.24
210902	Хөдөлгөөн үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	13,064,160.91	27,671,300.00
210903	Үндсэн хөрөнгийн элэгдэл, хорогдол	60,967,756.03	102,163,572.75
213	ҮРСГ АЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	73,874,378.27	210,870,400.00
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	49,416,190.00	210,870,400.00
213205	Төлөөс иргэдэд олгох тэтгэмж, урамшуулал	48,416,190.00	174,992,600.00
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	1,000,000.00	35,877,800.00
2135	Төрийн захирагчдаас олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	24,458,188.27	
213503	Төлөрүүлэх шилжүүлэг	24,458,188.27	
III	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН Г/С/ГЭЭ (3)=(1)-(2)	4,493,698.02	1,654,752,569,64
V	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ЗАРДЛЫН ДҮН	16,828,970.18	
225011	Үнэ төлбөргүй гарсан зарсан - Бараа материал		
VI	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ НИЙТ ҮР ДҮН (V)-(III)+(IV)-(V)	(12,335,272.16)	1,654,752,569,64

2.3 Аудит хийсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан

Код	Үйлдвэл	ӨМНӨХ ОН	ТАЙЛАНТ ОН /төгрөгөөр/
I	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ОРЛОГЫН ДҮН (I)	1,534,337,828.61	2,363,719,862.73
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО		7,285,400.00
120	Нийтлэг татварын бус орлого		7,285,400.00
120004	Төлөө байгууллагын зөрийн орлого		7,285,400.00

13	ТУСПАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	1,534,337,828.61	2,356,434,462.73
1310	Урсгал төвлөрсөн төсвөөс	1,457,317,200.00	2,199,582,300.00
131001	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт	1,457,317,200.00	2,199,582,300.00
131007	Тусгай зориулалтын шилжүүлгээс санхүүжих		
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	19,807,538.00	9,900,000.00
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн зардалд хуваарилсан хөрөнгө	12,276,638.00	9,900,000.00
131105	Төсвийн байгууллагад үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	7,530,900.00	
1320	Орон нутгийн төсвөөс санхүүжих	57,213,090.61	146,952,162.73
132001	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт /орон нутгийн төсөвт байгууллага/	57,213,090.61	146,952,162.73
II	НИЙТ ЗАРЛАГА ба НӨВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН (2)	1,498,054,828.61	2,121,946,802.13
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	1,498,054,828.61	2,121,946,802.13
210	БАРГАЛ, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	1,421,059,000.34	1,914,197,852.13
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	1,149,601,576.14	1,540,428,428.06
210101	Үйлсэд дахин	713,144,258.09	1,030,209,311.85
210102	Нэмэгдэл	372,440,399.73	420,218,502.21
210104	Урсгал уулал	64,016,918.32	90,000,614.00
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шалтгаал	151,570,392.99	193,294,110.95
210201	Төлбөрийн даатгал	105,936,926.34	132,639,536.26
210202	Төлбөрийн даатгал	11,983,973.29	15,505,538.88
210203	ҮСМДБ-ний даатгал	9,249,834.65	12,360,570.92
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	2,220,268.13	2,980,688.18
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	22,179,390.58	29,807,776.71
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	51,343,490.61	60,664,347.88
210301	Төрийн цахилгаан	5,200,127.66	9,664,592.78
210302	Түлээ хатаалт	43,864,324.95	43,639,936.10
210303	Цэвэр, зохир ус	2,279,038.00	7,359,819.00
2104	Хөдөлмөр, бараа материалын зардал	26,975,754.60	
210401	Бичиг хэрэг	2,126,100.00	
210402	Төлбөр, гаатахуун	3,206,285.00	
210403	Шуудан, холбоо, интернетийн төлбөр	2,654,849.60	
210404	Нөм, хэвлэл	11,165,600.00	
210405	Хөгжөөгдөл зайлуулах, хортон мэрэгчдийн үйлчилгээ, ариутгал	887,000.00	
210406	Боловсрол, гурван элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	6,935,920.00	
2105	Нэрлэлт зардал	2,799,800.00	
210501	Зал, орд, элэгдэл, эмнэлгийн хэрэгсэл	559,900.00	
210502	Хөдөлмөр		
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	2,239,900.00	
2106	Эд хөрөнгө, урсгал засварын зардал	20,474,400.00	40,445,600.00
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	5,303,000.00	
210604	Урсгал засвар	15,171,400.00	40,445,600.00
2107	Тогшил, зочны зардал	814,187.00	
210702	Дотоод албан томилолт	814,187.00	

2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	8,038,800.00	15,063,300.00
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	6,699,600.00	6,400,000.00
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	1,339,200.00	
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ		8,663,300.00
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	9,440,599.00	64,302,065.24
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал		36,703,765.24
210902	Хяналал үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	9,440,599.00	27,598,300.00
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	76,995,828.27	207,748,950.00
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	52,537,640.00	207,748,950.00
213205	Төрөөс иргэдэд олгох тэтгэмж, урамшуулал	51,537,640.00	171,871,150.00
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	1,000,000.00	35,877,800.00
2134	Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн засагчид олгох тэтгээс, санхүүжилт		
213405	Нэмэлт санхүүжилт төвлөрүүлэх шилжүүлэг		
2135	Төсвийн захирагчдаас олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	24,458,188.27	
213503	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	24,458,188.27	
III	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (III)=(I)-(II)	36,283,000.00	241,773,060.60
V	ХӨРӨНГӨ ОРҮҮЛДЛЭГТЭЙН МӨНГӨН ЗАЛГАЛТЫН ДҮН (V)	36,283,000.00	109,472,140.00
22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	36,283,000.00	109,472,140.00
2200	Дотоод хөрөнгө үүсвэрээр	36,283,000.00	109,472,140.00
222001	Төрийн захиргааны зардал	21,283,000.00	94,472,140.00
223001	Дотоод хөрөнгө	15,000,000.00	15,000,000.00
VI	ХӨРӨНГӨ ОРҮҮЛДЛЭГТЭЙН ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (VI)=(V)-(V)	(36,283,000.00)	(109,472,140.00)
VIII	ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (VIII)=(VI)+(VII)	-	132,300,920.60
31	Мэдээлэлтүүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл		132,300,920.60

2.4 Аудит хийсэн цэвэр хөрөнгө/эмчийн өөрчлөлтийн тайлан

/төгрөгөөр/

Код	Үзүүр	Мэдээлэлтүүнтэй адилтгах хөрөнгийн газрын үнэ	Дахин үнэлгээний нөөц	Хуримтлагдсан дүн	Засгийн газрын хувь оролцооны нийт дүн
1	2020 оны 12-р сарын 31-ний төгсгөл үлдэгдэл	869,619,679.63	700,446,748.61	(177,176,185.89)	1,392,890,242.35
2	Нягтрал, бодлогын бүртгэлийн бодлого, өөрчлөлт			1,331,206.61	1,331,206.61
3	Дахин үнэлгээний үлдэгдэл				-
4	Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээ		(2,506,083.39)		(2,506,083.39)

	үнэлгээний өсөлт/бууралт				
9	Тайланг үеийн үр дүн			8,321,199.84	8,321,199.84
10	2021 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	869,619,679.63	697,940,665.22	(167,523,779.44)	1,400,036,565.41
19	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт			1,400,036,565.41	1,400,036,565.41
20	Тайланг үеийн үр дүн			1,654,752,569.64	1,654,752,569.64
21	2022 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	869,619,679.63	697,940,665.22	87,192,224.79	1,654,752,569.64

2.5 Аудит хийсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

/төгрөгөөр/

Үзүүлэлт	Төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл	Хэтрэлт/ хэмнэлт	Хувь
НИЙТ ЗАРДАЛ БА ЦЭВЭР ЗЭВЛИЙН ДҮН	2,355,089,700.00	2,221,518,942.13	133,570,757.87	94.3
УРСГАЛ ЗАРДАЛ	2,355,089,700.00	2,221,518,942.13	133,570,757.87	94.3
БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	2,132,108,800.00	2,013,769,992.13	118,338,807.87	94.4
Цалин хөлөн бөлсн нэмэгдэл үзэгдэл	1,618,521,700.00	1,540,428,428.06	78,093,271.94	95.2
Үндсэн цалин	1,167,334,300.00	1,030,209,311.85	137,124,988.15	88.2
Нэмэгдэл	399,429,900.00	420,218,502.21	(20,788,602.21)	105.2
Урамшуулал	51,757,500.00	90,000,614.00	(38,243,114.00)	173.9
Ажил олгогчид нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	201,964,700.00	193,294,110.95	8,700,589.05	95.7
Тэтгэврийн даатгал	137,233,100.00	132,639,536.26	4,593,563.74	97.0
Тэтгэмжийн даатгал	16,107,300.00	15,505,538.88	601,761.12	96.0
ҮОМШӨ-ийн даатгал	13,035,400.00	12,360,570.92	674,829.08	95.0
Ажилгүйдлийн даатгал	3,238,100.00	2,980,688.18	257,411.82	92.0
Эрүүл мэндийн даатгал	32,380,800.00	29,807,776.71	2,573,023.29	92.0
Байр ашигтай холбоотой төлбөр зардал	92,819,500.00	60,664,347.88	2,155,152.12	96.6
Гэрэл, цахилгаан	9,468,000.00	9,664,592.78	(196,592.78)	102.1
Түлш халаал	44,250,200.00	43,639,936.10	610,263.90	98.6
Цэвэр бохирдол	9,101,300.00	7,359,819.00	1,741,481.00	80.9
Хангамж, баялаг материалын зардал			-	
Норматив зардал			-	
Хорь хуви			-	
Эд хогшил, үрсгал засварын зардал	40,445,600.00	40,445,600.00	-	100
Урсгал зардал	40,445,600.00	40,445,600.00	-	100
Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, гурварал	24,798,900.00	15,063,300.00	9,735,600.00	60.7

Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	6,400,000.00	6,400,000.00	-	100
Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	18,398,900.00	8,663,300.00	9,735,600.00	47.0
Бараа үйлчилгээний бусад зардал	183,528,400.00	163,874,205.24	19,654,194.76	89.3
Бараа үйлчилгээний бусад зардал	155,930,100.00	136,275,905.24	19,654,194.76	87.4
Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	27,598,300.00	27,598,300.00	-	100
УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	222,980,900.00	207,748,950.00	15,231,950.00	93.2
Бусад урсгал шилжүүлэг	222,980,900.00	207,748,950.00	15,231,950.00	93.2
Төрөөс иргэдэд олгох тэтгэмж, урамшуулал	187,103,100.00	171,871,150.00	15,231,950.00	91.8
Нэг удаагийн тэтгэмж, цагийн урамшуулал	35,877,800.00	35,877,800.00	-	100
ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖИХ ҮҮСВЭР	2,355,089,700.00	2,353,819,862.73	1,269,837.27	100
ҮЛСҮН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ	2,215,882,300.00	2,209,482,300.00	0.00	100
Үлсүн төсвөөс санхүүжих	2,199,582,300.00	2,199,582,300.00	0.00	100
ОРОН НУТГИЙН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ	149,107,400.00	146,952,162.73	2,155,237.27	98.5
Орон нутгийн төсвөөс	149,107,400.00	146,952,162.73	2,155,237.27	98.5
ТӨСӨВТ БАЙГУУЛВАРУЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААРААС	6,400,000.00	7,285,400.00	(7,285,400.00)	113.8
Төсөв байгууллагын өөрийн өмлөг	6,400,000.00	7,285,400.00	(885,400.00)	113.8
Мөнгө, түүнийг адилтгах хөрөнгийн гэрээнд үлдэгдэл		132,300,920.60	(132,300,920.60)	
АЖИЛАГЧДИЙН ТОО	90	90	0	100
Удирдах ажилтан	1	1	0	100
Гүйцэтгэх ажилтан	70	70	0	100
Үйлдэх ажилтан	19	19	0	100

2.5 Аудит хийсэн нэмэлт санхүүжилтийн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

/төгрөгөөр/

Үзүүлэлт	Төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл	Зөрүү
НИЙТ ЗАРВАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН		9,900,000.0	-9,900,000.0
УРСГАЛ ЗАРДАЛ		1,034,300.0	-1,034,300.0
БАРАА ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ		1,034,300.0	-1,034,300.0
Эд хөрөнгийн үр ашгаар засварын зардал			
Урсгал засвар			
Томилсон бусад зардал			
Бараа үйлчилгээний бусад зардал		1,034,300.0	-1,034,300.0
Бараа үйлчилгээний бусад зардал		1,034,300.0	-1,034,300.0
ХӨРӨНГӨЛӨГ ЗАРДАЛ		8,865,700.0	-8,865,700.0

Дотоод эх үүсвэрээр		8,865,700.0	-8,865,700.0
Тоног төхөөрөмж		8,865,700.0	-8,865,700.0
ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР		9,900,000.0	-9,900,000.0
Нэмэлт санхүүжилтийн орлого		9,900,000.0	-9,900,000.0
Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төлөвөө доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө		9,900,000.0	-9,900,000.0
НИЙТ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (III)=(II)-(I)			
Мөнгө түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл			
Мөнгө түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл			

3. САНХҮҮЖИЛТИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГА

3.1 Байгууллага, түүний үйл ажиллагаа

Мандал сумын ерөнхий боловсролын 3 дугаар сургууль нь “Хүүхэд бүл суралцах нэгдэл боломжийг бүрдүүлэн, суралцахууд суурилсан арга зүйг хамтран хэрэгжүүлэх” гэсэн эрхэм зорилгыг тавин ажилласан байна.

Тус байгууллага нь дараах чиг үүрэгтэй ажилласан байна. Үүнд:

- Сургалт хүмүүжлийн үйл ажиллагаа явуулах,
- Суралцдаг хөгжил, төлөвшлийг хангах,
- Сургалтын үйл ажиллагаа, багшийн ажлын гүйцэтгэлд суурилан багшийн төлөвлөгөө, үйл ажиллагааг хангах,
- Сургалт д суурилсан менежментийг сайжруулах.

3.2 Байгууллагын гадаад, дотоод орчин

Тайлбар: Тус хугацаанд байгууллагын үйл ажиллагаа, санхүү, нягтлан бодох бүртгэлд хяналдаг хууль тогтоомж болон бодлого чиглэлд дараах өөрчлөлт орсон байна. Үүнд:

- Монгол Улсын 2022 оны Төсвийн тухай хуулиар төсөв, санхүүжилтийг хяналтанд;
- Хөдөлмөрийн тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгыг 2022 оны 01 дүгээр сарын 01-ний өдрөөс дагаж мөрдсөн байна.
- Төрийн хэмнэлтийн тухай тухай хууль хэрэгжиж эхэлсэн,
- Төрийн албаны тухай хуульд 2022 оны 04 дүгээр сарын 22, 07 дугаар сарын 05, 11 дүгээр сарын 11-нд нэмэлт өөрчлөлт орсон.
- Боловсролын тухай хуульд 2022 онд 3 удаа нэмэлт өөрчлөлт орсон,
- ЗГ-ын 2022 оны 91 дүгээр тогтоолоор батлагдсан “Хувьсах зардлын дундаж зардалтаа, аргачлал батлах тухай” журам хэрэгжиж эхэлсэн,
- ЗГ-ын 2019 оны 472 дугаар тогтоолын 5, 6 дугаар хавсралтаар батлагдсан “Шинэжих ухааны байгууллага, сургуулийн өмнөх болон бага, дунд боловсрол эзэмшүүлэх сургалтын байгууллагын төрийн үйлчилгээний албан тушаалын хөдөлмөрч сүлжээ батлах тухай ” тогтоолд 2022 оны 107 дугаар тогтоолоор батлагдсан “Үйлчилгээний албан тушаал эрхэлдэг төрийн албан хаагчийн

цалингийн досд хэмжээг тогтоох тухай” тогтоол, 2022 оны 192 дугаар тогтоолоор нэмэлт өөрчлөлт оруулсан,

- ЗГ-ын 2019 оны 5 дугаар тогтоолын гуравдугаар хавсралтаар батлагдсан “Төрийн болон орон нутгийн өмчийн цэцэрлэг, ерөнхий боловсролын сургууль, мэргэжлийн боловсрол, сургалтын байгууллагын багш, туслах багш, албан хаагчид олгох улирлын ажлын үр дүнгийн мөнгөн урамшуулал олгох” тогтоолд 2022 оны 252 дугаар тогтоолоор нэмэлт өөрчлөлт оруулсан,
- БШУО-ын 2022 оны А/170 дугаар тушаалаар батлагдсан “Хичээл, сургалтын үйл ажиллагааны зардлыг төлөвлөх, хуваарилах заавар”-ыг хэрэгжүүлж эхэлсэн.
- БШУО-ын 2022 оны А/465 дугаар тушаалаар батлагдсан “Ерөнхий боловсролын сургуульд кабинет, лаборатори, цахим сургалтын танхим байгуулах, ашиглах нийтлэг журам”-ыг шинэчлэн баталсан,
- ХНУО-ын 2021 оны А/192 дугаар тушаалаар батлагдсан “Дундаж цалин хөлс тодорхойлох журам” хэрэгжиж эхэлсэн.

Байгууллагын удирдлагын хэрэгжүүлж буй дотоод хяналтаас төлөвлөлтийн үе шатанд аудитад хамааралтай хяналтыг авч үзэж, гүйцэтгэх үе шатанд хяналтын сорил гүйцэтгэсний үр дүнд дотоод хяналт, үйл ажиллагааны зохион байгуулалтын хэрэгжилт үр нөлөөтэй гэж үзлээ.

Тайлант онд дээд шатны төсвийн захирагч болох БШУЯ-ны зүгээс дотоод аудит, хяналт, шалгалт хийгдээгүй бөгөөд дотоод аудитораас шууд туслалцаа авах шаардлагагүй гэж үзлээ.

3.3 Санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлал

Санхүүгийн тайланг бүх материаллаг зүйлсийн хувьд холбогдох санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлалын дагуу бэлтгэсэн эсэх талаар аудитор дүгнэлтээ илэрхийлснээр санхүүгийн тайлангийн зорилтот хэрэглэгчдийн зүгээс үзүүлэх итгэл үнэмшлийн хэмжээг нэмэгдүүлэхэд санхүүгийн тайлангийн аудитын зорилго оршино.

Мандуулын ерөнхий боловсролын 3 дугаар сургуулийн 2022 оны санхүүгийн тайлан дахь эжил гүйлгээг аккреул сууриар хөтөлж, нийтлэг зорилготой, үнэн зөв толилуулгын үзэл баримтлалын дагуу бэлтгэсэн байна.

Тус байгууллага нь өмнөх онуудад тусгай зориулалтын шилжүүлгээр санхүүждэг байсны зурвас Сэлэнгэ аймгийн Засаг даргын 2020 оны А/202 тоот захирамжаар баталсан Сэлэнгэ аймгийн ТЕЗ-ийн харьяа төсөвт байгууллагууд дагаж мөрдөх нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичгийг тайлант онд мөрдөж ирсэн байна.

Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичиг нь холбогдох хууль тогтоомоор, тайлан бодох бүртгэлийн стандартад нийцсэн хэдий ч гүйцэтгэл, үр дүнгээр өөрчлөгдөж байгаа байгууллагын онцлогт тохироогүй, үр дүнд суурилсан төсөвлөлт, санхүүжилт, хөрөнгө оруулалт, хөтөлбөр, арга хэмжээний бүртгэлийн талаар нарийн тусгаагүй өөрөөр хэлбэл боловсролын салбарын онцлогт тохирохгүй байна.

3.4 Нягтлан бодох бүртгэлийн гол бодлого, толилуулгад гарсан өөрчлөлтүүд

Мандал сумын ерөнхий боловсролын 3 дугаар сургуулийн 2022 оны санхүүгийн тайланг Сангийн сайдын 2006 оны 388 дугаар тушаалаар баталсан “Төсөвт байгууллагад мөрдөх нягтлан бодох бүртгэлийн дансны заавар”-ын дагуу бэлтгэсэн байна.

Тайлант хугацаанд нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогод өөрчлөлт ороогүй байна.

Тайлант оны жилийн эцсийн санхүүгийн байдлын тайлангаарх нийт хөрөнгийн дүн өмнөх оноос 43,240.8 мянган төгрөгөөр букуу 2.7 хувиар өссөн байна.

Хүснэгт 1. Санхүүгийн байдлын тайлангийн үзүүлэлт

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өөрчлөлт
Б	1	2	3=2-1
Мөнгөн хөрөнгө		132,300.9	132,300.9
Авлага	24.0		-24.0
Бараа материал	95,352.5	104,428.8	9,076.3
Үндсэн хөрөнгө	1,304,684.0	1,418,022.8	113,338.8
Нийт хөрөнгө	1,400,060.5	1,654,752.5	254,692.0
Өр төлбөр	24.0		-24.0
Засгийн газрын гууь оролцоо /Эзрийн өмч/	1,400,036.5	1,654,752.5	254,716.0
Өр төлбөр ба цэвэр хөрөнгө/эмчийн дүн	1,400,060.5	1,654,752.5	254,692.0

Тайлант жилийн үйл ажиллагааны зардлын хэмнэлт 132,300.9 мянган төгрөгийг Засгийн газрын 2022 оны 91 дүгээр тогтоолын 4 дүгээр хавсралт “Хувьсах зардлын дундаж нормативгаар төсөв хуваарилах, санхүүжүүлэх аргачлал”-ын 8.7-д “Боловсролын сургалтын байгууллагын жилийн эцсийн дансны үлдэгдлийг дараагийн талгийн жилд шилжүүлэх” гэж заасны дагуу төрийн сангийн харилцах дансанд үлдэгдлээр тайлагнагдсан байна.

Бараа материалын дансны үлдэгдэл 104,428.8 мянган төгрөг болж 9,076.3 мянган төгрөгөөр өссөн бөгөөд төсвийн хөрөнгөөр 230,781.3 мянган төгрөгийн бараа материал худалдан авч, хандиваар 13,192.1 мянган төгрөгийн тусгай зориулалтын материал, бусад хангамжийн материал орлого авч, 234,897.1 мянган төгрөгийн бараа материалыг зарцуулсан байна.

Үндсэн хөрөнгө дансны үлдэгдэл 1,418,022.8 мянган төгрөг болж 113,338.8 мянган төгрөгөөр өссөн бөгөөд тайланд хугацаанд төсвийн хөрөнгөөр 109,472.1 мянган төгрөгөөр тоног төхөөрөмж худалдан авч, хандиваар 106,030.2 мянган төгрөгийн тоног төхөөрөмж, тавилга эд хогшил, ном зэргийг орлого авч, 102,163.6 мянган төгрөгийн үлдэгдлийн зардал тооцоолсон байна.

Засгийн газрын оролцоо дансны үлдэгдэл 1,654,752.5 мянган төгрөг болж 254,716.0 мянган төгрөгөөр буурсан нь тайлант үеийн үр дүнгээс шалтгаалсан байна.

3.5 Төсвийн төлөвлөлт, гүйцэтгэл, нэмэлт төсөв

Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.1-д заасны дагуу төсвийг төлөвлөх, хэрэгжүүлэх, тайлагнахад эрх бүхий байгууллага, төсвийн захирагч нь тус хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1-д заасан төсвийн зарчмыг мөрдлөг болгож, хэрэгжүүлэх үүрэгтэй.

3.5.1 Төсвийн төлөвлөлт

Тус байгууллагын 2022 оны төсвийн төсөлд улсын төсвөөс 1,999,490.1 мянган төгрөгөөр, орон нутгийн төсвөөс 272,207.1 мянган төгрөгөөр тооцон төлөвлөж, нийт 2,271,697.2 мянган төгрөгийн санхүүжилт авч, зарцуулахаар дээд шатны төсвийн захирагчид зургуулсан байна.

Төсвийн тооцоололд "Төрийн албан хаагчийн албан тушаалын цалингийн сүлжээ хэмжээ"-г шинэчлэн тогтоосон МУЗГ-ын 2022 оны 03 дугаар сарын 107 тоот тогтоолыг үндэслэн цалин хөлс, нийгмийн даатгалын зардлыг тооцоолсон, мөн зарим төсвийн төсвийн тооцоолол үндэслэлтэй бодитой хийгдээгүйгээс нэмж тодотгосон байна.

Төсвийн төслийн саналаас нийт орлого, зарлагыг 83,392.5 мянган төгрөгөөр нэмэгдүүлэн 2,355,089.7 мянган төгрөгөөр баталсан байна. Үүнд цалин хөлс, нийгмийн даатгалын шимтгэлийн зардлыг 49,786.0 мянган төгрөгөөр, байр ашиглалттай холбоотой зардлыг 47,268.2 мянган төгрөгөөр бууруулж, бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр хураамжийг 6,400.0 мянган төгрөгөөр, бараа үйлчилгээний бусад зардлыг 110,668.9 мянган төгрөгөөр, бусад урсгал шилжүүлгийг 63,877.8 мянган төгрөгөөр тус тус нэмэгдүүлсэн байна.

3.5.2 Төсвийн гүйцэтгэл

Төсвийн захирагчийн хэрэгжүүлэх 1 хөтөлбөрийн 11 арга хэмжээг санхүүжүүлэхээр улсын төсвөөс 2,199,582.3 мянган төгрөг, орон нутгийн төсвөөс 146,952.2 мянган төгрөг, төсөвт байгууллагын өөрийн орлого 7,285.4 мянган төгрөг нийт 2,355,089.7 мянган төгрөгийн эх үүсвэрийг урсгал үйл ажиллагаанд захиран зарцуулахаар төлөвлөгдсөн байна.

Төсвийн нийт зардлын гүйцэтгэл 2,221,518.9 мянган төгрөг буюу 94.3 хувьтай байгаа нь боллогорлын стандарт, сургалтын төлөвлөгөө, хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх зардлаас 94,232.7 мянган төгрөг, бага ангийн сурагчдын үдийн хоолны зардал 15,231.9 мянган төгрөг, зөв монгол хүүхэд үндэсний хөтөлбөрийн зардлаас 8,008.6 мянган төгрөгөөр тус тус хэмнэсэнтэй холбоотой байна.

Хүснэгт 2. Хөтөлбөр, арга хэмжээний төлөвлөгөө, гүйцэтгэл

д/д	Арга хэмжээ, зарга хэмжээ	Төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл	/мянган төгрөгөөр/	
				Зөрүү	Биелэлт
1	Төрийн албан хаагчийн байгууллагын төсгөл зардал	103,265.1	101,109.9	2,155.2	97.9
2	Нийгэмд үйлчилгээ	45,842.3	45,842.2	0.1	100
3	Өрүүд мөндрийг дэмжих	8,463.5	4,474.0	3,989.5	52.9
4	Бага ангийн сурагчдын үдийн хоол	187,103.1	171,871.2	15,231.9	91.8
5	Зөв монгол хүүхэд үндэсний хөтөлбөр	89,910.0	81,901.4	8,008.6	91.1

6	Боловсролын байгууллагын багц, ажилчдын мэргэжил дээшлүүлэх	16,559.0	11,250.0	5,309.0	67.9
7	Боловсролын стандарт, сургалтын төлөвлөгөө, хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх	1,737,882.9	1,643,650.2	94,232.7	94.6
8	Сургалтын хэвийн үйл ажиллагааг хангах	148,624.5	146,327.8	2,296.7	98.4
9	Сургалт семинар	3,679.8	1,332.7	2,347.1	36.2
10	Сургах бишгийн түрээс	6,400.0	6,400.0	0	100
11	Байр ажилдалт үйлчилгээ	7,359.5	7,359.5	0	100
Нийт дүн		2,355,089.7	2,221,518.9	133,570.8	94.3

Батлагдсан төсөв, гүйцэтгэл, түүний хэтрэлт, хэмнэлтийг орлого, зардлын зүйл тус бүрээр энэ тайлангийн 2.5-д харуулав.

3.5.3 Нэмэлт төсөв

Төсвийн тухай хуулийн 47 дугаар зүйлийн 47.2-т “нэмэлт төсөв, түүнтэй холбогдсон үйл ажиллагаа нь төсвийн нэгэн адил санхүүгийн болон төсвийн гүйцэтгэлийн тайлангийн бүрэлдэхүүн хэсэг байна” гэж заасны дагуу байгууллага нэмэлт санхүүжилтийн тайлан гаргах үүрэгтэй.

Тайлант онд тус газрын нэмэлт санхүүжилтийн дансанд 9,900.0 мянган төгрөгийн боллого төвлөрснийг бараа үйлчилгээний бусад зардалд 1,034.3 мянган төгрөг, 8,865.7 мянган төгрөгийн тоног төхөөрөмж худалдан авахад зарцуулсан байна.

Нэмэлт санхүүжилтийн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан, түүний орлого, зардлын зүйл тус бүрээр энэ тайлангийн 2.6-д харуулав.

4. АУДИТЫН ТАЙЛАН

4.1 Ерөнхий зүйл

Төрийн аудитын тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.1-д “Төрийн аудитын байгууллага журимын дүнд үндэслэн дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргана” гэж заасны дагуу Мандал сумын ерөнхий боловсролын 3 дугаар сургуулийн 2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудитын тайланг танилцуулж байна.

Аудитын тайланд аудит хийгдэх байгууллага, түүний орчин, аудитад хамааралтай дотоод хяналт, нягтлан бодох бүртгэл, санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлал, тэдгээр илрүүлсэн буруу илэрхийлэл, түүнийг шийдвэрлэсэн байдал, дараагийн гудамгаар анхаарах асуудал болон аудиторын дүгнэлт, дүгнэлтийн үндэслэлийг дурьдсан гүйцэтгэл танилцуулав.

Аудитыг Эн Ай Ти Эс баланс Аудит ХХК-ийн аудитор Н.Уранзаяа аудитыг гүйцэтгэж, чанарын хяналтыг захирал Ш.Ичинхорлоо, анхан шатны хяналтыг Сэлэнгэ аймаг дахь Төрийн аудитын газрын аудитын менежер Б.Батмөнх, хоёр дахь шатны хяналтыг дарга, тэргүүлэх аудитор Ч.Энхтуяа нар тус тус хэрэгжүүлсэн.

Мандал сумын ерөнхий боловсролын 3 дугаар сургуулийн 2022 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Эн Ай Ти Эс баланс Аудит ХХК-д 2023 оны 01 дүгээр сарын 20-ны өдрийн 05 дугаар албан бичгээр ирүүлсэн байна.

4.2 Материаллаг байдал

Төлөвлөлтийн болон гүйцэтгэлийн материаллаг байдлыг АДБОУС 2320 дагуу тодорхойлсон бөгөөд материаллаг байдлын суурь үзүүлэлтээр санхүүгийн үр дүнгийн тайлангийн нийт зардлыг сонгож, материаллаг буруу илэрхийллийн эрсдэлийг дунд гэж үнэллээ.

Төлөвлөлтийн материаллаг байдлыг 2021 оны санхүүгийн үр дүнгийн тайлангийн нийт зардлын 1,591,524.8 мянган төгрөгөөс 1 хувиар буюу 15,915.2 мянган төгрөгөөр тогтоосныг аудитын явцад дахин хянаж шинэчлэн тогтоох шаардлагагүй гэж үзсэн.

4.3 Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн хэрэгжилт

Төрийн хэмнэлтийн тухай хууль хэрэгжиж эхэлсэнтэй холбоотойгоор Боловсролын ерөнхий газраас нийт боловсролын байгууллагуудад 2022 оны 04, 09 дүгээр саруудад төрийн хэмнэлтийн тухай хууль болон ЗГ-ын 2022 оны 203 дугаар тогтоолын хэрэгжилтийг хангах, төсвийн хэмнэлтийн горимоор ажиллах, орон тоог хязгаарлах, төрийн үйл ажиллагааг цахимжуулах, бараа үйлчилгээний зардлыг бууруулах, зөвлөмжийг хүргүүлсэн байна.

Мандал сумын ерөнхий боловсролын 3 дугаар сургууль нь Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийг дараах байдлаар хэрэгжүүлжээ. Үүнд:

- Боловсролын салбарын үр дүнд суурилсан санхүүжилтийг нэвтрүүлж зарлагдсан орон тоогоор бус гүйцэтгэлээр санхүүжүүлсэнтэй холбоотойгоор цалин, ажил олгогчоос төлөх НДШ, байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал, бараа үйлчилгээний бусад зардлаас нийт 133,570.8 мянган төгрөгийн хэмнэлтийг бий болгожээ.

4.4 Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал

АДБОУС 4000.18-д нийцлийн аудитыг санхүүгийн тайлангийн аудиттай хослуулан 2022 тохиолдолд аудитор аль стандартыг дагаж мөрдөхийг үнэлэх, нийцлийн асуудлын тагаарх дүгнэлтийг санхүүгийн тайланд өгөх аудиторын дүгнэлтээс тусад нь салгах хэрэгтэй гэж заасан байна.

4.4.1 Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилт

Шилэн дансны тухай хуулийн 6 дугаар зүйл, Засгийн газрын 2016 оны 29 дүгээр тогтоолоор баталсан "Шилэн дансны цахим хуудсанд тавих мэдээллийн агуулга, нийтлэг стандартыг тогтоох журам"-ын заалтыг хэрэгжүүлэх зорилгоор www.shilender.gov.mn цахим хуудсанд холбогдох мэдээллийг оруулсан байх үүрэгтэй.

Тайланг хугацаанд шилэн дансны нэгдсэн системийн мэдээлбэл 149 мэдээллийг байршуулахаас 145 мэдээлэл байршуулсан бөгөөд үүнээс 4 мэдээллийг

хугацаа хоцроосон бөгөөд хандив, тусламжийн хэмжээ, түүний зарцуулалтын тайланг мэдээлээгүй байна.

Шийдвэр дэрсэн нь: Шилэн дансны тухай хуулийг хэрэгжүүлэн ажиллах зөвлөмж өгөх.

Нийцсэн бөгөөд зохистой байх батламж мэдэгдлийн түвшинд хэрэгжүүлсэн горим сорилд үндэслэн шилэн дансанд байршуулсан мэдээлэл нь шилэн дансны тухай хууль тогтоомжийн холбогдох заалттай нийцээгүй гэж дүгнэлээ.

4.5 Завсрын аудитын үр дүн, өмнөх зөвлөмжийн хэрэгжилт

4.5.1 Завсрын аудитын талаар

Эн Ай Ти Эс баланс Аудит ХХК-ийн 2022 оны 12 дугаар сарын 06-ны өдрийн 138 дугаар "Санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд аудит хийх тухай" албан бичгийг хүргүүлсэн бөгөөд тус байгууллагын 2022 оны 3 дугаар улирлын санхүүгийн тайланд хийсэн завсрын үеийн санхүүгийн тайлангийн аудитаар нийт 18,363.1 мянган төгрөгийн алдаа, зөрчил илэрсэн байна.

4.5.2 Өмнөх аудитын мөрөөр авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээний үр дүн

Өмнөх оны санхүүгийн тайлангийн аудитаар 68,308.1 мянган төгрөгийн алдаа, зөрчил илэрснээс 52,416.1 мянган төгрөгийн 2 алдааг залруулж, 200.9 мянган төгрөгийн зөрчилд 1 албан шаардлага, 15,691.1 мянган төгрөгийн зөрчилд 1 зөвлөмж өгсөн боловч төлбөрийн цахим баримтыг үндэслэж ажил гүйлгээг гүйцэтгэж, бүртгэж байх зөвлөмжийг хэрэгжүүлэн ажиллаагүй байна.

Хүснэгт 4. Төлбөрийн акт, албан шаардлага, зөвлөмжийн хэрэгжилт

Төрүүлэлт	Өмнөх аудитын үзүүлэлт		Биелэлт		
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Хувь
Зөвлөмж	1	15,691.1			
Албан шаардлага	1	200.9	1	200.9	100
Нийт дүн	2	15,892.0	1	200.9	50

Өмнөх аудитаар өгсөн төлбөрийн цахим баримтыг үндэслэж, ажил гүйлгээг гүйцэтгэж, бүртгэж байх зөвлөмжийг хэрэгжүүлэлгүйгээр тайлант онд давтан гаргасан тул МУБА-ын 2020 оны А/95 дугаар тушаалаар баталсан "Албан шаардлага өгөх, төлбөрийн акт тогтоох" журмын 4.2.1 дэх "Албан шаардлага өгөхөд дараах нийтлэг үндэслэлийг харгалзана", 4.2.1.10: "Аудитаар илэрсэн алдаа, зөрчил түүнийг арилгахаар өгсөн зөвлөмжийг хугацаанд нь хэрэгжүүлээгүй бол" гэсэн заалтын дагуу **албан шаардлага** хүргүүлэхээр шийдвэрлэв.

4.6 Дараагийн аудитаар анхаарах асуудал

Дараагийн аудитаар дараах асуудлуудыг анхааран авч үзэх нь зүйтэй. Үүнд:

1. Дээд шатны төсөв захирагчаас төсвийг зардлын эдийн засгийн ангиллаар нь бус "бариа үйлчилгээний бусад зардал" гэсэн ангиллаар бөөнд нь тусган,

төлөвлөж, баталж байгаа нь төсвийг зардлын бүлэг, зүйлээр төлөвлөж, зарцуулах, зарцуулалтад хяналт тавих зарчмыг алдагдуулж байна. Иймд төсвийг бодит гүйцэтгэлтэй нь уялдуулан зардлын бүлэг, зүйл бүрээр төлөвлөж, зарцуулан гүйцэтгэж байх шаардлагатай байна.

2. Сангийн яамны 2022 оны 02 дугаар сарын 28-ны “Чиглэл хүргүүлэх тухай” албан бичгээр байгууллагын нэмэлт санхүүжилтийн дансыг хааж нэмэлт санхүүжилттэй холбоотой гүйлгээг урсгал дансаар дамжуулан “Нэмэлт - Дээд шатны төсвөөс хуваарилсан” гэсэн зориулалтаар, төсөвт байгууллагын өөрийн үйл ажиллагааны орлого / 120010 / ангиллаар гүйцэтгэхээр чиглэл хүргүүлсэн байна. Нэмэлтээр хуваарилах төсвийн эх үүсвэрийг төсвийн санхүүжилтийн эх үүсвэр болгон төлөвлөж байгаагаас гүйцэтгэлээр уг санхүүжилт хуваарилагдаагүй тохиолдолд төсвийн санхүүжилтийн төлөвлөгөө тасарснаар тайлагнагдах эрсдэлийг үүсгэж байна. Иймд дээд шатны төсвөөс хуваарилах нэмэлт төсвийг төсвийн санхүүжилт хэлбэрээр урьдчилан төлөвлөж, батлалгүйгээр санхүүжилт ирсэн тухай бүр тухайн санхүүжилтийн дүнгээр зарцуулах эрх тавих нь зүйтэй юм.
3. Тус байгууллага нь өмнөх жилүүдэд тусгай зориулалтын шилжүүлгээр санхүүждэг байсан учир Сэлэнгэ аймгийн ЗД-ын 2020 оны 7 дугаар сарын 16-ний өдрийн А/202 дугаар захирамжаар баталсан “Сэлэнгэ аймгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн багцад хамаарах төсөвт байгууллагуудад мөрдөх нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичиг”-ийг мөрдөж ирсэн байна. Бүртгэлийн үйл ажиллагаанд мөрдөж байгаа Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичиг нь холбогдох хууль тогтоомж, нягтлан бодох бүртгэлийн стандартад нийцсэн хэдий ч боловсролын байгууллагын үйл ажиллагааны онцлогт тохирохгүй учир төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн боловсруулсан НБББББ-ыг мөрдөх нь зүйтэй юм.
4. Тус сургуулийн нягтлан бодогч Г.Болорцэцэгийн ажлыг улирал бүр дүгнэж, ажлын үр дүнгийн мөнгөн урамшууллыг тухай бүр үндсэн цалингийн 30.0-45.0 хувиар тооцож олгосон боловч Боловсролын Ерөнхий газрын даргын 2022 оны 1/643 дугаар тушаалаар салбарын санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг “Зөрчилгүй” дүгнүүлсэн гэх үндэслэлээр 1,595.9 мянган төгрөгийн урамшууллыг давхардуулан олгосон байна.

Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.4.1 дэх “Төсвийг үр ашигтай, хэмнэлттэй байхаар төлөвлөж, зарцуулах”, Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.1 дэх “Төсвийн байгууллага, төрийн болон орон нутгийн өмчит хуулийн этгээдэд дараах зүйлсийг хориглоно”, 15.1.3: “Хууль тогтоомжид зааснаас өөр хэлбэрээр тэтгэмж, шагнал, урамшуулал, дэмжлэг олгох” гэсэн заалтуудыг зөрчсөн байна.

Цаашид улирлын ажлын мөнгөн урамшуулалтай давхардуулан, хууль, эрх зүйн үндэслэлд нийцээгүй урамшуулал олгохгүй байх нь зүйтэй юм.

5. АУДИТЫН ИЛРҮҮЛЭЛТ

Аудитаар алдаа илрээгүй болно.

Аудитаар нийт 2,074.3 мянган төгрөгийн зөрчил илэрч, зөрчлийг арилгах давтан гаргахгүй байх 1 албан шаардлага өглөө.

5.1 Албан шаардлага

1. Өмнөх оны санхүүгийн тайлангийн аудитаар бараа материалын худалдан авалтыг холбогдох нэгжүүдэд тусгасан төлбөрийн баримтаар баталгаажуулж цахим системд шилээх талаар өгсөн зөвлөмжийг хэрэгжүүлж ажиллаагүйгээс **2,074.3** мянган төгрөгийн зөрчлийг давтан гаргасан байна.

Энэ нь Татварын ерөнхий хуулийн 28 дугаар зүйлийн 28.5 дахь *“Татвар төлөгч борлуулалт хийх тухай бүрд хэрэглэгчийн системээс дахин давтагдашгүй дугаар бүхий төлбөрийн баримтыг хэвлэж өгөх, эсхүл цахимаар илгээх үүрэгтэй”*, гэсэн заалтыг зөрчиж байна.

Шийдвэрлэлэлт: МУЕА-ын 2020 оны А/96 дугаар тушаалаар баталсан “Албан шаардлага өгөх, төлбөрийн акт тогтоох” журмын 4.2.1 дэх “Албан шаардлага өгөхөд дараах нийцлээс үндэслэлийг харгалзана”, 4.2.1.10: “Аудитаар илэрсэн алдаа, зөрчилтүүдийг ерилсэхээр өгсөн зөвлөмжийг хугацаанд нь хэрэгжүүлээгүй бол” гэсэн заалтыг дагуу албан шаардлага хүргүүлэх.

Аудитын явцад бидэнтэй хамтран ажилласан холбогдох ажилтнуудад талархал илэрхийлэв.

6. АУДИТААР ИЛЭРСЭН БУРУУ ИЛЭРХИЙЛЛИЙН НЭГТГЭЛ

Санхүүгийн тайлангийн аудитын зөрчлийн нэгтгэл

Зөрчлийн товч утга	Үүнээс /мянган төгрөгөөр/											
	Нийт зөрчил		Төлбөрийн акт		Албан шаардлага		Зөвлөмж		Хариуцлага тооцуулах албан шаардлага		Хууль, хяналтын байгууллагад шилжүүлсэн асуудал	
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн
Төлбөрийн цахим баримтаар баталгаажуулаагүй	1	2,074.3			1	2,074.3						
Дүн	1	2,074.3			1	2,074.3						

Салбарын үйлдлийн аудитын нийцлийн аудитын асуудал

Зөрчлийн товч утга	Үүнээс /мянган төгрөгөөр/											
	Нийт зөрчил		Төлбөрийн акт		Албан шаардлага		Зөвлөмж		Хариуцлага тооцуулах албан шаардлага		Хууль, хяналтын байгууллагад шилжүүлсэн асуудал	
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн
Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилттэй холбоотой зөрчил												
Тайлант хугацаанд шилэн дансны нэгдсэн системийн мэдээлэл зохих 149 мэдээллийг байршуулахаас 148 мэдээлэл байршуулсан бөгөөд үүнээс 4 мэдээллийг хугацаа хоцроосон, хандив, тусламжийн хэмжээ, түүний зарцуулалтын	5	0.0							5			0.0

